

Apostel Thomas Kerk
www.pgenschede.nl/atk

Ds Rischard Vissinga

Matteüs 25, 1-13 en Spreuken 9

02-11-2014

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Er staan verhalen in de bijbel waar we geen raad mee weten. Zoals die waarin God met veel geweld en ten koste van vele slachtoffers zich van zijn vijanden ontdoet. Of die waarin het zo lijkt te zijn, dat je verloren gaat als je dit of dat niet gelooft of dit of dat niet doet.

Het liefst gaan we maar aan zulke verhalen voorbij of doen we alsof ze niet bestaan.

Zo ook de gelijkenis van vanmorgen. Die lijkt te suggereren, dat het heil van God aan je voorbij gaat als je over blijkbaar iets belangrijks niet beschikt. Dan blijft de deur gesloten, hoe hard je er ook op bonst. 'Ik ken jullie niet', zegt de bruidegom en hij laat ze er niet in.

Terwijl we ook heel goed weten van die andere verhalen en teksten. Naast de moeite die we er ook mee kunnen hebben, putten we toch vooral troost en moed uit wat de moordenaar overkomt, die naast Jezus gekruisigd wordt. Hij vraagt Jezus alleen maar om aan hem te denken en dan zegt Jezus vervolgens, dat hij – die moordenaar dus – heden met hem – met Jezus dus – zal zijn in het paradijs.

En hoe vaak zal die prachtige tekst niet uit het hoofd geleerd en geciteerd zijn: alzo lief heeft God de wereld gehad, dat hij zijn eniggeboren zoon gegeven heeft opdat een ieder die in hem gelooft niet verloren ga, maar eeuwig leven zal hebben. Johannes 3.

In de gelijkenis van de 5 wijze en de 5 dwaze meisjes lijkt dat weer op losse schroeven te staan.

Eerst dit. De bijbel tekent God niet als een goeierd, die als het erop aankomt iedereen over de bol aait en opneemt in zijn paradijs. De bijbel tekent God als een macht van liefde, die een gruwelijke hekel heeft aan het kwaad; die daartegen strijdt en zelf het kwaad in dienst kan nemen ter wille van zijn liefde. God oordeelt over het kwaad en het kruis van Jezus is daar een teken van. God zal alles nieuw maken – ja, amen zeggen wij – maar dat betekent dus ook dat wij niet alles bij het oude kunnen laten. God strijkt ons met zijn heil soms erg tegen de haren in. Dat moeten we wel willen horen, woorden die ons onrustig maken en de kriebels bezorgen.

Toch maar niet te snel die verhalen schrappen. Eerst maar es goed luisteren. Er staat veel op het spel. Soms zelfs de keuze voor het leven of de dood!

De gelijkenis van vanmorgen gaat niet zomaar over iedereen: over kerkgangers en kerkverlaters, over gelovigen en ongelovigen. Nee, het gaat helemaal over de kerk, over de gemeente. Over hen die denken al binnen te zijn.

Er is sprake van 10 meisjes. Tien is in de bijbel een bijzonder getal. Met tien woorden – 'en God zei' – heeft God hemel en aarde geschapen, orde aangebracht in de chaos, een leefbare ruimte gegeven. En met tien woorden heeft God zijn volk de weg gewezen naar een leefbaar bestaan in vrijheid.

Er is een joodse regel die voorschrijft dat er tien mannen nodig zijn om een dienst in de synagoge te kunnen houden.

Tien – dat symboliseert hier de gemeente. Tien meisjes, vriendinnen van de bruid. Zij wachten de bruidegom op die in aantocht is.

Hij laat lang op zich wachten en in al die tijd is er geen verschil tussen de meisjes. Alle tien hebben ze zich op z'n best uitgedost en lampen meegenomen. En alle tien kunnen ze niet wakker blijven. Ze vallen in slaap, en daar spreekt de gelijkenis geen kwaad woord over.

Verskil wordt pas zichtbaar als de bruidegom in aantocht is en als er geroepen wordt: 'Daar is de bruidegom! Kom, ga hem tegemoet'. Dan blijkt er een scheiding te lopen tussen de tien.

Het gaat in deze gelijkenis om mensen die bij de gemeente willen horen en die dat ook laten blijken. Dát is de context en daar moeten we de gelijkenis niet uit losmaken. Geen algemene conclusies aan verbinden, geen dogma's aan ophangen.

Jezus wil met deze gelijkenis mensen tot bezinning en tot inkeer brengen; hij wil de gemeente op het goede spoor zetten.

Wat blijkt het verschil te zijn tussen de 5 wijze en de 5 dwaze meisjes?

Ze hebben alle tien olielampen bij zich. Maar alleen de 5 wijze meisjes hebben ook olie meegenomen in kruiken. De dwaze meisjes hebben dat nagelaten. Dat brengt als vanzelf tot de hamvraag: wat wordt er met die olie bedoeld?

Daar is vanzelfsprekend de eeuwen door voortdurend over nagedacht en heel veel uitleggers zeggen: met die olie wordt de trits geloof, hoop en liefde bedoeld.

In de bijbel kom je vaak de tegenstelling wijs – dwaas tegen. De dwaas zegt in zijn hart: er is geen God, staat in de Psalmen te lezen. Hij gelooft niet in God. Hij rekent niet met Hem. Hij heeft geen relatie met de God van Israel. We zien hem uitgetekend in de gelijkenis van de rijke dwaas. Die zijn oogst verzamelt in schuren. Weet je wat ik zal doen? Ik zal nog grotere schuren bouwen, dan kan ik dit en dan kan ik dat. Allemaal ik, ik en nog eens ik.

Totdat hij onverwacht sterft en met God te maken krijgt. Maar er is geen relatie. Ik ken je niet.

Wijs zijn, dat is het tegenovergestelde: dat is dat je er weet van wilt hebben, dat jouw leven is opengebroken door God. Jouw bestaan, waarin alles zo om jezelf kan draaien. Dat het middelpunt is verlegd, naar buiten toe. Je hebt geleerd op een andere manier in het leven te staan en om je heen te kijken en anderen te benaderen.

Dat geloof, dat vertrouwen is vaak niet van buiten aan de mensen af te lezen. Aan die tien meisjes zie je lang geen verschil. Misschien wel alle tien even trouw in de kerk. Actief, betrokken. Maar uiteindelijk zit 't 'm daar niet in. Nee, het zit 'm in jouzelf.

De olie, dat is het geloof.

Het is óók de hoop. Die hangt nauw samen met het geloof. De hoop dat er wat kan gebeuren, van Godswege, in deze wereld. Dat niet alles bij het oude hoeft te blijven. Geloven we dat? Willen we ook echt wat we geloven? Of hebben we ons zo aangenaam mogelijk genesteld in het bestaande? Mijden we alle onzekerheid, hebben we ons aan alle kanten ingedekt tegen welk risico dan ook? Laten we ons ook echt raken door waar het in het Koninkrijk van God om gaat? Staat onze antenne daar ook op gericht? Hoeveel onrust vanwege het bestaande en hoeveel verlangen naar een betere toekomst leeft er in ons?

Of zitten wij er gelukkig warmpjes bij en vergeten we de miljoenen in de wereldnacht die geen leven hebben? Dwaas die je bent! Er is een God die alles nieuw maakt. Er is een bruidegom die komen zal.

Die olie, het is ook de hoop. Ook daarvan geldt: wat is er van buiten van te zien? De tien meisjes, je ziet geen verschil, totdat

Die olie, het is tot slot de liefde voor God en de mensen. Liefde, zoals we vorige week hoorden in de concentratie van alle geboden in het dubbele gebod van de liefde: heb God lief bovenal en de naaste als jezelf.

Is dat ook iets van de binnenkant? Liefde uit zich toch ook, zie je toch ook in liefdevolle daden naar anderen toe? Ja, maar toch, hoeveel behoefte aan erkenning, waardering, erbij willen horen speelt daar ook in mee? Wie weet hoe dat is, echt belangeloze liefde, liefde enkele vanwege de ander?

Op het beslissende moment in de gelijkenis weigeren de wijze meisjes hun olie te delen met de andere 5. Blijkbaar zijn er dingen die je niet kunt delen. Een boom die vruchten voortbrengt kan wel zijn vruchten delen met velen, maar niet zijn levenssappen, zijn kracht om te groeien. Wat hem innerlijk beweegt. En daar gaat het hier om.

Als het gaat om het geheim van het leven, dan zijn we persoonlijk in het geding. Ieder mens voor zich. Een gewaarschuwd mens telt voor twee. Een gewaarschuwde kerk trouwens ook.

Als het erop aankomt is dan een beroep op de traditie, je trouw, je inzet niet voldoende.

Heb je voldoende olie bij je?

Laten ze er maar blijven, teksten in de bijbel die ons prikkelen, die ons onrustig maken, waar we nog niet zomaar mee klaar zijn. Laten we maar op zoek gaan totdat we het appèl gehoord hebben, dat er in klinkt. Het zijn geen verhalen om geloofssystemen of dogma's uit af te leiden. Wel verhalen, waarin we de Stem van God kunnen opvangen. De Stem van God die mensen roept, wegroept, weglokt.

We moeten vooral niet vergeten, dat het in deze gelijkenis, zoals in zoveel andere, gaat om een bruiloft. Om een feest dus. Daar gaan we op toe, die toekomst komt op ons af. We mogen ons geroepen weten om de weg van de vreugde te gaan. Ons leven staat in dat perspectief, wat er ook allemaal aan treurigs gebeurt. Zo'n verhaal als van vanmorgen nodigt ons er daarom vooral toe uit om met een positieve houding in het leven te staan. Er is een perspectief dat ons wenkt, dat ons toelicht, dat ons nu al aansteekt, attent en alert maakt, troost en bemoedigt.

Want één ding is zeker: Hij komt. De bruidegom komt! Amen